

STOCKHOLMS TINGSRÄTT   **PROTOKOLL**
 2016-02-16
 Handläggning i
 Stockholm

Aktbilaga +
 Mål nr
 T 15870-15

Handläggning i parternas utevaror

RÄTTEN

Rådmannen Manne Pavón

PROTOKOLLFÖRARE

densamme

PARTER

KÄRANDE

1. Lay Down Your Arms / Nobel Peace Prize Watch, 802489-8861
 c/o Magnusson
 Marklandsgatan 63
 414 77 Göteborg

2. Mairead Maguire
 109 Shore Road
 Kilclief
 Strangford
 Co down bt307nw
 Northern Ireland

3. David Swanson
 707 Gillespie Avenue
 Charlottesville VA
 22902 US

4. Jan Öberg
 Vegagatan 25
 224 57 Lund

Ombud för samtliga: Advokaterna Kenneth Lewis och Peter Lindahl samt
 jur. kand Hedwig Westerberg
 Lewis & Partners Advokatbyrå AB
 Box 2104
 103 13 Stockholm

Dok.Id 1562289

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 8307 104 20 Stockholm	Scheelegatan 7	08-561 654 10 E-post: stockholms.tingsratt.avdelning4@dom.se www.stockholmstingsratt.se	08-561 650 04	måndag – fredag 08:00-16:00

SVARANDE

1. Peter Englund
Dragarbrunnsgatan 63 C
753 20 Uppsala

2. Göran K. Hansson
Sankt Eriksgatan 14
112 39 Stockholm

3. LARS Johan Heikensten, 500913-0112
Odengatan 75 Lgh 1501
113 22 Stockholm

4. Kaci Kullman Five
Lille Toppenhaug 4
1353 Berums Verk
Norge

5. Tomas Nicolin
Karlavägen 11
114 24 Stockholm

6. Staffan Normark
Långängsvägen 27
182 75 Stocksund

7. Marcus Storch
Grevgatan 65
114 59 Stockholm

SAKEN

Styrelseledamöters skadeståndsskyldighet gentemot Nobelstiftelsen enligt stiftelselagen (1994:1220); nu fråga om avvisande av talan enligt 34 kap. 1 § rättegångsbalken

---

BAKGRUND

Alfred Nobels sista testamente daterades och undertecknades den 27 november 1895. Genom sitt testamente donerade Alfred Nobel större delen av sina tillgångar till en fond vars avkastning årligen skulle utdelas som pris åt dem som under det gångna året hade gjort mänskligheten störst nytta. Enligt testamentet skulle priset delas ut i fem kategorier: fysik, kemi, fysiologi eller medicin, litteratur och fred.

Den del av testamentet som beskriver ”fredspriset” uttrycker att priset ska delas ut till den som har verkat mest eller bäst för folkens förbrödande och avskaffande eller minskning av stående arméer samt bildande och spridande av fredskongresser.

Den norska Nobelkommittén (Kommittén) tilldelade för år 2012 Nobels fredspris till Europeiska Unionen (EU). Som skäl för sitt val angav Kommittén bl.a. att EU och dess föregångare under mer än sextio år hade bidragit till att främja fred och försoning, demokrati och mänskliga rättigheter i Europa.

Alfred Nobels förmögenhet förvaltas av Nobelstiftelsen (Stiftelsen). Stiftelsen leds av en styrelse. Stiftelsen står under tillsyn av länsstyrelsen i Stockholms län. Utdelandet av fredspriset har överlämnats till Kommittén, som är utsedd av norska stortinget. Kommittén ansvarar för valet av fredspristagare. Enligt Stiftelsens författning ska en pristagare - som kan vara en fysisk person eller en organisation - utses bland dem som nominerats till priset eller av någon som Kommittén efter nomineringsförfarandets slut själv tillfört listan av kandidater. Nomineringar till fredspriset kan göras av ett antal uppräknade organisationer och av ett antal personer tillhörande en viss krets, t.ex. tidigare mottagare av fredspriset och förutvarande rådgivare till Kommittén. En organisation eller en person kan inte nominera sig själv.

Länsstyrelsen i Stockholms län har i ett tillsynsärende (20622-3359-2012) rörande frågan om ändamålsuppfyllelse i Stiftelsen gjort bl.a. följande uttalanden i beslut den 21 mars 2012. I en stiftelse med egen förvaltning är det styrelsen som svarar för att stiftelsens föreskrifter följs. Till stiftelsens viktigaste uppgifter hör ändamålet och hur det ska uppfyllas. I stiftelselagen (1994:1220) regleras att det är styrelsen som ytterst ansvarar för kapitalförvaltningen och för uppfyllandet av föreskrifterna i övrigt, t.ex. ändamålsföreskrifterna. Nobelstiftelsens speciella konstruktion, med en styrelse som håller i förvaltningen och med olika prisutdelare (kommittéer för de olika nobelprisen) innehåller enligt länsstyrelsens uppfattning inte något drag som avviker från vad som tidigare gällt om ansvarsfördelningen i en stiftelse. De olika prisutdelarna har inte

ytterst svarat för vare sig Stiftelsens kapitalförvaltning eller uppfyllandet av övriga föreskrifter, som till exempel ändamålsföreskrifterna. Konstruktionen innebär däremot en tydlig arbets- och kompetensfördelning, så att arbetet med att få fram underlag, pröva nominerade pristagare mot ändamålskriterierna i testamentet, liksom att ta ställning till vilken/vilka pristagare som ska få priset m.fl. arbetsuppgifter vilar på Kommittén. Ansvar för att Stiftelsens medel, bestående av prissumman, används i enlighet med ändamålsföreskrifterna vilar dock alltid på Stiftelsens styrelse.

Tingsrätten instämmer i den beskrivning som länsstyrelsen sålunda lämnat.

YRKANDE M.M.

Kärandena har i målet yrkat att tingsrätten förpliktar var och en av svarandena att solidariskt med varandra utge åtta miljoner kr jämte ränta till Stiftelsen. Kärandena har även yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

Som grund för sin talan i huvudsaken har käranden anfört främst följande. Utdelandet av 2012 års fredspris strider uppenbart mot Alfred Nobels vilja och testamente. Stiftelsens styrelse har det överordnade och yttersta ansvaret för att Stiftelsens medel används i enlighet med Stiftelsens ändamål. Stiftelsen har lidit skada på grund av att svarandena, i egenskap av ledamöter i Stiftelsens styrelse av år 2012, inte har fullgjort sin skyldighet att upprätthålla ändamålsföreskrifterna i Alfred Nobels testamente beträffande utdelningen av fredspriset år 2012. Styrelseledamöterna har antingen passivt godtagit att fredspriset delades ut till EU år 2012, eller aktivt medverkat till händelseförloppet genom att för Stiftelsens räkning godkänna beslutet om att dela ut fredspriset till EU. Det råder ett direkt samband mellan de enskilda styrelseledamöternas handlande och skadan. Deras handlande har i vart fall varit oaktsamt. De är ersättningsskyldiga för den skada som orsakas Stiftelsen vid fullgörande av uppdraget. Ansvar är individuellt.

Rörande sin rätt att föra talan för Stiftelsens räkning har kärandena uppgett bl.a.: Av stiftelselagen följer att den som är destinatär enligt stiftelseförordnandet har talerätt. Destinatärskretsen omfattar inte bara de personer och organisationer som tidigare vunnit eller nominerats till Nobels fredspris utan även de personer eller organisationer som skulle kunna nomineras till priset. Mairead Maguire mottog fredspriset år 1976 och är alltså en mycket aktiv fredsmäklare och förkämpe för allmän nedrustning. David Swanson och Jan Öberg var båda nominerade till fredspriset år 2015. Lay Down Your Arms/Nobel Peace Prize Watch bedriver ett fredsfrämjande arbete på ett sådant sätt att de har en reell möjlighet att nomineras till fredspriset, varför den organisationen ska räknas till destinatärskretsen enligt stiftelselagen.

Tingsrätten meddelar

SLUTLIGT BESLUT

Slut

Tingsrätten avvisar den talan som var och en av Mairead Maguire, Jan Öberg, David Swanson och Lay Down Your Arms/Nobel Peace Prize Watch för.

Skäl

Tingsrätten prövar i målet frågan om kärandena, eller någon eller några av dem, har rätt att föra talan för Stiftelsens räkning.

Enligt allmänna regler saknas normalt anledning att låta någon som part föra talan om annans rätt (se t.ex. NJA 1984 s. 215). I stiftelselagen har den saken emellertid reglerats på ett delvis annorlunda sätt. Förutom andra kategorier taleberättigade kan enligt 5 kap. 4 § 1 st 3 p den som enligt stiftelsens ändamål kan komma att få förmån av stiftelsen, alltså en destinatär, väcka talan mot en förvaltare, styrelseledamot eller revisor om skadestånd till stiftelsen. Bestämmelsen kommenteras i förarbetena till stiftelselagen endast på det sättet att en person som objektivt sett omfattas av den av stiftaren bestämda destinatärskretsen har rätt att väcka en sådan talan som här avses,

och att bestämmelsen i praktiken torde få störst betydelse i fall då destinatärskretsen är starkt begränsad (prop. 1993/94:9 sid. 173).

Den krets av fysiska personer eller organisationer som kan komma i fråga för Nobels fredspris begränsas inte på något annat sätt än vad som kan antas följa av ändamålskriterierna i Alfred Nobels testamente, sådana de i takt med ändrade förhållanden över tid kommit att uppfattas. Kretsen är alltså inte närmare bestämd. Till skillnad från t.ex. en familjestiftelse går det därför inte att på förhand ha någon uppfattning om vilken person eller organisation som kan tänkas få priset. När destinatärskretsen inte är mer bestämd än vad som är fallet beträffande Alfred Nobels ändamålsförordnande i testamentet går det enligt tingsrättens mening inte att tala om att någon viss person eller organisation ”kan komma att få förmån av stiftelsen”. Det bör därför inte heller komma i fråga att ge personer eller organisationer inom en så obestämd destinatärskrets rätt att för Stiftelsens räkning föra talan om skadestånd mot styrelseledamot, förvaltare eller revisor (jfr Karlgren, Ändamålsbestämmelse och Stiftelse, Lund 1951, sid. 52 ff). Enligt tingsrättens mening har därför ingen av kärandena någon rätt enligt svensk lag att föra en skadeståndstalan för Stiftelsens räkning.

En rätt att föra talan vid svensk domstol kan följa också av artikel 6 i Europakonventionen, vilken konvention införlivats i svensk rätt. Den rätten förutsätter emellertid att saken angår någons civila rättigheter och skyldigheter eller rör en anklagelse mot honom om brott. Så är emellertid inte fallet i detta mål. Kärandena har därför inte heller någon talerätt som kan grundas på Europakonventionen.

Tingsrättens bedömning innebär att samtliga käromål ska avvisas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga.

Överklagande, ställt till Svea hovrätt, ska ha kommit in till tingsrätten senast den 8 mars 2016. Prövningstillstånd krävs.

Som ovan:

Manne Pavón